

De implementatie van leesvriendelijke examenvragen: wat werkt er en wat niet?

Kirsten Fivez (UAntwerpen) & Mit Leuridan (UGent)

FORUM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

Opbouw sessie

Implementatie leesvriendelijke examenvragen: acties & uitdagingen

- Praktijkvoorbeeld UGent
- Andere instellingen?

Oplossingen voor uitdagingen?

- Twee casussen
- Advies verzamelen en uitwisselen

2. Beschouw de verzamelingen α , β , γ en δ zoals hierboven gedefinieerd. Gebruik nu deze verzamelingen om op de volgende manier een boodschap bestaande uit vier woorden te achterhalen:

- (a) het eerste woord staat op de unieke regel uit de verzameling $\alpha \cap \beta$
- (b) het tweede woord staat op de unieke regel uit de verzameling $\beta \cap \gamma$
- (c) het derde woord staat op de unieke regel uit de verzameling $\gamma \cap \delta$
- (d) het vierde woord staat op de unieke regel uit de verzameling $\delta \cap \alpha$

Geef telkens een Unix commando dat elk van deze woorden opzoekt in het bestand en uitschrijft naar standaard uitvoer, zonder evenwel het woord letterlijk uit te schrijven (bv. `echo xxx`). Hierbij moet het woord uitgeschreven worden zonder de cijfers die voor, tussen na de letters van het woord staan

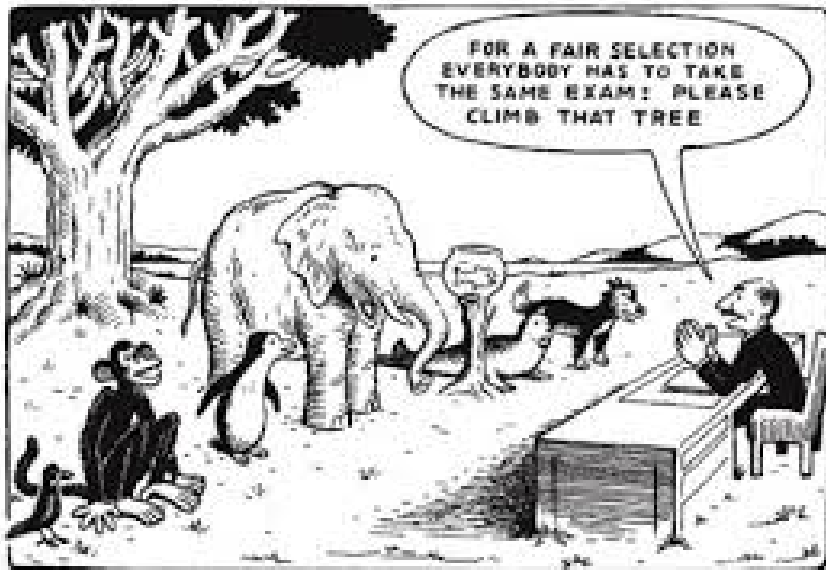
Over een examen in de opleiding Computerwetenschappen...

“... Hij blijkt geen problemen te hebben met de woordenschat. **Waar hij over struikelt, is de moeilijke zinsconstructie, en dan met name de passiefconstructies die gretig gebruikt worden.** Daarnaast gebruikt de prof in kwestie ook **spreekwoorden en uitdrukkingen die er puur staan om context te scheppen**, en niets met de vraag te maken hebben. Zo spreekt hij over de UGent die ‘boven het doopvont wordt gehouden’ en een methode ‘die volgens de regels van de kunst gebruikt wordt’. Op zich is daar uiteraard niets mis mee en moeten studenten die frasen ook begrijpen. Het is echter jammer wanneer studenten daardoor in de war geraken en niet meer op de vraag kunnen antwoorden.

Zie jij een manier om deze studenten te helpen? Hij heeft het bijzonder statuut op basis van anderstaligheid aangevraagd en gekregen, maar een woordenboek zal hem niet noodzakelijk verder helpen, vrees ik. Hij heeft **vooral nood aan helder geformuleerde examenvragen. Jammer genoeg is het moeilijk en gevoelig om proffen daarover aan te spreken.**”

Meet je wat je wil meten?

validiteit

betrouwbaarheid

transparantie

Onderwijstraject voor Recent Aangestelde Professoren (NL)

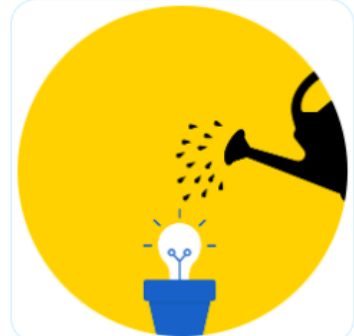

Vormingsgegevens

Type: Klassikaal

Duur: 22.00 uren

Basisdocententraining 2.0 (NL)

Vormingsgegevens

Type: Klassikaal

Duur: 9.00 uren

Diversiteitssensitief lesgeven: hoe doe je dat in praktijk? (NL)

Vormingsgegevens

Type: Klassikaal

Duur: 3.00 uren

AI-tools voor onderzoek en onderwijs (NL)

Vormingsgegevens

Type: Klassikaal

Duur: 2.00 uren

De kunst van meerkeuze-examens ontwerpen (NL)

Vormingsgegevens

Type: Klassikaal

Duur: 2.00 uren

AI gebruiken

- Opstellen van vragen:
  - Alternatieven voor oude vragen
  - Meerkeuze: formuleren van goede afleiders
- **4-ogen-principe** toepassen i.f.v. schrijffouten, vlot leesbaar, taalgebruik, onduidelijkheden, ontbrekende zaken, modelantwoord laten genereren...
- Checken op *test wiseness*

WEES BEHOEDZAAM VOOR TEST WISENESS

- Vermijd absolute termen zoals “altijd”, “nooit”, “volledig”, “zeker”...
- Vermijd dat het juiste antwoord die elementen bevat die het vaakst voorkomen in de alternatieven
- Vermijd identieke of gelijkaardige woorden in de antwoordalternatieven en in de stam
- Vermijd dat afleiders grammaticaal niet aansluiten op de stam
- Vermijd dat antwoordalternatieven overlappen / afhankelijk zijn van elkaar
- Vermijd “alle bovenstaande opties zijn correct”
- Vermijd dat één antwoord opvallend langer / gedetailleerder is

Ja, we werken eraan, maar ...

- eenmalige trainingen : one shot,
- geen zicht op wat deelnemers ermee doen,
- verdwijnt in veelheid aan info,
- ...

Ga naar wooclap.com

Voer de code van het evenement in de bovenste banner in

Evenementcode

JAZTCZ

Ondersteuning leesvriendelijke examenvragen: van welke acties aan jouw instelling heb je weet?

Ondersteuning leesvriendelijke examenvragen: van welke acties aan jouw instelling heb je weet?

Ga naar wooclap.com

Voer de code van het evenement in de bovenste banner in

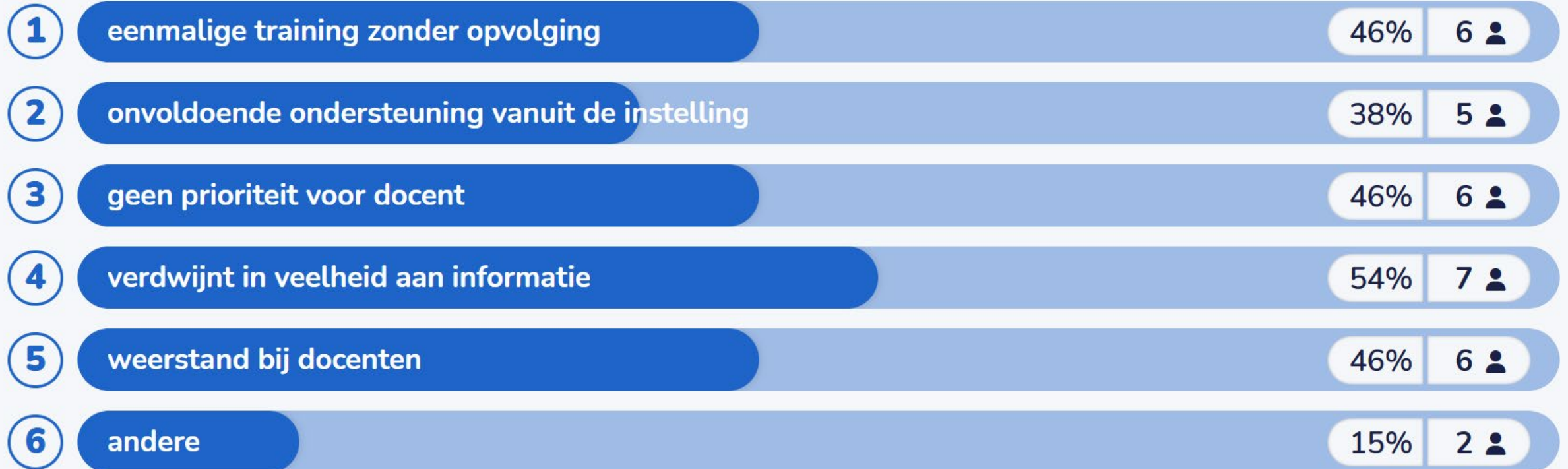
Evenementcode

JAZTCZ

Welke uitdagingen bij de implementatie zijn herkenbaar voor jou?

Welke uitdagingen bij de implementatie zijn herkenbaar voor jou?

Voorwaarden voor succesvolle implementatie (Van den Branden & Vanbuel, 2019)

1. Ondersteunende context: o.a. beleidsprioriteit en voldoende middelen vanuit de instelling

2. Gebalanceerde top-down- en bottom-up-beslissingen:

beleid voldoende in teamverband uitwerken; zorgen voor voldoende uitwisseling onder collega's; aansluiten bij reële noden van docenten

3. De individuele docent overtuigd:

actieve en vrijwillige bereidwilligheid van docenten is noodzakelijk > belangrijk om bewustzijn en engagement van de docent aan te wakkeren

4. De individuele docent autonoom en ondersteund:

ruimte en tijd voor docent om richtlijnen uit te proberen + voldoende ondersteuning om gemotiveerd te blijven en de transfer naar de reguliere lespraktijk te bevorderen

5. Reflectie en evaluatie op geregelde tijdstippen

+ *Welke ondersteunende rol kan GenAI spelen? Kansen? Risico's?*

Casus 1

Aan onze instelling bestaan er zowel op het niveau van de instelling als op het niveau van de opleiding richtlijnen rond heldere examenvragen. Een van deze richtlijnen luidt als volgt: “Waak er als docent over om geen onnodig ingewikkelde termen en formuleringen te gebruiken die het begrip van de examenvraag kunnen belemmeren.” In gesprek met collega-docenten merk ik echter dat sommige docenten ervoor vrezen dat deze richtlijn een vereenvoudiging inhoudt die leidt tot een “verlaging van het niveau.”

Hoe kan ik het best omgaan met deze vorm van weerstand?

Casus 2

Aan onze instelling wordt aandacht besteed aan het helder en leesvriendelijk formuleren van examenvragen in de opleiding voor nieuwe docenten. Docenten tonen tijdens de opleiding een grote bereidheid om bij het formuleren van examenvragen ook aandacht te besteden aan de richtlijnen rond helderheid en leesvriendelijkheid. Alleen merken we dat de aandacht voor deze richtlijnen nadien in de praktijk vaak vermindert en er toch weer omslachtige en onnodig complexe termen in de examenvragen opduiken.

Hoe kunnen we hier het best mee omgaan? Hoe zorgen we ervoor dat de aandacht voor leesvriendelijke examenvragen hoog op de agenda blijft en niet vervaagt?

Advies verzamelen

Ronde 1 in subgroepen (3 à 4 personen per groep): focus op eerste casus

- Advies verzamelen en toevoegen op post-its

Ronde 2 in subgroepen (3 à 4 personen per groep): focus op tweede casus

- Advies op post-its beoordelen (♥ / vraag / opmerking /... toevoegen)
- (Eventueel) lijst met advies aanvullen

Eindronde klassikaal

- Vragen bij adviezen?
- Favoriete adviezen?

Casus 1

Forumdag 2026

'De implementatie van leesvriendelijke examenvragen: wat werkt er en wat niet?'

Advies verzamelen voor uitdagingen

Casus 1

Aan onze instelling bestaan er zowel op het niveau van de instelling als op het niveau van de opleiding richtlijnen rond heldere examenvragen. Een van deze richtlijnen luidt als volgt: "Waak er als docent over om geen onnodig ingewikkelde termen en formuleringen te gebruiken die het begrip van de examenvraag kunnen belemmeren." In gesprek met collega-docenten merk ik echter dat sommige docenten ervoor vrezen dat deze richtlijn een vereenvoudiging inhoudt die leidt tot een "verlaging van het niveau."

Hoe kan ik het best omgaan met deze vorm van weerstand?

Advies 1

Interactie met opleidings-
verantwoordelijke
studenten (openen in
studentenraad)
= "stakeholders"

- duistelen naar de
docent
→ Gesprek aangaan

- Good practices
tonen
(bv. lectoren wisselen examens)
→ Concept maken!
bv. Onderwijsinstelling die
examen vragen nalezen!

Advies 4

diep met onderscheid tussen
academisch taalgebruik
moet opgebouwd
worden
valtechnisch / specifiek
jargon, essentieel
voor het vak

- Zorgen voor structuur
hoofdexamen vraag
oplossen in
betrapbare
subvragen
↓
echt aparte vragen
nauw maken

Advies 5

Forumdag 2026

'De implementatie van leesvriendelijke examenvragen: wat werkt er en wat niet?'

Advies verzamelen voor uitdagingen

Casus 1
Aan onze instelling bestaan er zowel op het niveau van de instelling als op het niveau van de opleiding richtlijnen rond heldere examenvragen. Een van deze richtlijnen luidt als volgt: "Waak er als docent over om geen onnodig ingewikkelde termen en formuleringen te gebruiken die het begrip van de examenvraag kunnen belemmeren." In gesprek met collega-docenten merk ik echter dat sommige docenten ervoor vrezen dat deze richtlijn een vereenvoudiging inhoudt die leidt tot een "verlaging van het niveau."
Hoe kan ik het best omgaan met deze vorm van weerstand?

Advies 1

illustreren wat
een 'helder
geformuleerde vraag'
inhoudt (= valtechnisch)

Advies 2

Zelf laten ervaren
wat een moeilijke
instructie betekent,
bv. na een bijlesuren

Advies 3

Oefenvragen
voorleggen aan
de studenten
en samen op zoek
gaan naar waar
de moeilijkheid
zit.

Advies 4

Advies 5

DOEL
DUIDELIJK
FORMULEREN
vraag ≠ doel, maar een
middel om LEERINHOUD te maken

TAALDOEL
IN ALLE
ECTS

Casus 2

Forumdag 2026

'De implementatie van leesvriendelijke examenvragen: wat werkt er en wat niet?'

Advies verzamelen voor uitdagingen

Casus 2

Aan onze instelling wordt aandacht besteed aan het helder en leesvriendelijk formuleren van examenvragen in de opleiding voor nieuwe docenten. Docenten tonen tijdens de opleiding een grote bereidheid om bij het formuleren van examenvragen ook aandacht te besteden aan de richtlijnen rond helderheid en leesvriendelijkheid. Alleen merken we dat de aandacht voor deze richtlijnen nadien in de praktijk vaak vermindert en er toch weer omslachtige en onnodig complexe termen in de examenvragen opduiken.

Hoe kunnen we hier het best mee omgaan? Hoe zorgen we ervoor dat de aandacht voor leesvriendelijke examenvragen hoog op de agenda blijft en niet vervaagt?

Advies 1

Advies 2

Advies 3

Advies 4

Advies 5

interne en/of
externe taak-
commissies

- Opleidingsaspect,
incorporeren in een
beleidsplan
hoop op de agenda zetten

Evaluatievergadering
van het vak
met expliciete focus
op de kwaliteit van
de vragen in het
volgende examen

- Opleidingsaspect:
lectoren leren vragen
van elkaar

meer gebruik
maken van de
automatische
analyses van het
toetsprogramma
om een selectie te
maken in welke vragen
te helpen

Forumdag 2026

'De implementatie van leesvriendelijke examenvragen: wat werkt er en wat niet?'

Advies verzamelen voor uitdagingen

Casus 2

Aan onze instelling wordt aandacht besteed aan het helder en leesvriendelijk formuleren van examenvragen in de opleiding voor nieuwe docenten. Docenten tonen tijdens de opleiding een grote bereidheid om bij het formuleren van examenvragen ook aandacht te besteden aan de richtlijnen rond helderheid en leesvriendelijkheid. Alleen merken we dat de aandacht voor deze richtlijnen nadien in de praktijk vaak vermindert en er toch weer omslachtige en onnodig complexe termen in de examenvragen opduiken.

Hoe kunnen we hier het best mee omgaan? Hoe zorgen we ervoor dat de aandacht voor leesvriendelijke examenvragen hoog op de agenda blijft en niet vervaagt?

ADVIES 1

TOP-down
persoonlijke
feedback
als deel v. IKZ

of:
Peer-feedback

NIEUWSBRIEF

STUDENTEN
ZELF
vragen laten
maken

WEBINAR
(maar wie komt?)
→ ook effectief
vragen de
minder v.

20 minuten
consult voor
IT, om AI-
ondersteuning
te krijgen bij
cursus- en
examenmateriaal

Instructie & vragen-tekst
deelname van
kwaliteitsaanpak

Contact

- Kirsten Fivez, kirsten.fivez@uantwerpen.be
- Mit Leuridan, annemarie.leuridan@ugent.be

Bedankt!

